

MUSIK

Musikalsk Skaben

IMPROVISATION MED STEMME OG INSTRUMENTER

Velkommen til School To Go og dagens undervisning!

Dette er et forløb i faget "Musik" om Musikalsk Skaben i tre episoder, med de tre temaer: "Enkle kompositioner", "Improvisation med stemme og instrumenter" og til sidst "Gruppesamarbejde i musikalsk skaben". Der vil både være lytte-tekster og øvelser i episoderne.

Introduktion

I de næste par uger skal vi dykke ned i en super sjov del af musikken, som vi kalder "Musikalsk Skaben: Improvisation med stemme og instrumenter". Det er en chance for dig at blive en musikopfinder!

Improvisation betyder at skabe musik på stedet uden at have planlagt nøjagtigt, hvad du skal spille eller synge først. Det er lidt som at tegne et billede uden en skitse først eller at fortælle en historie uden at vide slutningen endnu.

Vi vil bruge vores stemmer til at lave forskellige lyde og melodier, og vi vil også prøve at spille på forskellige instrumenter – nogle, du kender, og måske nogle nye. Du får lov til at eksperimentere og finde ud af, hvilke lyde du bedst kan lide.

Ingen bekymringer, hvis du aldrig har prøvet det før. Improvisation handler om at have det sjovt og se, hvad der sker, når vi bare lader musikken flyde. Du vil lære at lytte til dine klassekammerater og tilføje dine egne ideer, så vi sammen kan skabe noget helt unikt.

Så gør dig klar til at spille, synge og frem for alt – udforske! Musik er et sprog, og vi skal snart snakke flydende "musik". Glæd dig til at udtrykke dig på nye, kreative måder.

Mål for undervisningen:

- Jeg skal kunne genkende basale musikinstrumenter og forskellige stemmelyde
- Jeg skal kunne forklare, hvordan man bruger stemmen og instrumenterne til at lave forskellige lyde
- Jeg skal kunne bruge enkle rytmer og melodier til at skabe improviseret musik med min stemme og instrumenter
- Jeg skal kunne give og modtage konstruktiv feedback på mine og andres improvisationer

Hvad er improvisation?

Improvisation i musik er, når du laver musik i øjeblikket uden forud planlagte noter eller uden at følge nogen fastsat musik. Det betyder, at du skaber melodier, rytmer eller sange på stedet, baseret på hvordan du føler, og hvad du hører omkring dig.

Her er nogle eksempler på improvisation:

- Syng en Sang: Forestil dig, at du synger en sang uden ord, hvor du bare bruger din stemme til at lave melodier eller lyde, der kommer til dig lige nu. Du bestemmer, hvilke toner der skal synges næste, og hvordan rytmen skal være.
- Trommesolo: Tænk på en trommeslager i et band, der spiller en solo. I stedet for at spille en allerede skrevet rytme, beslutter trommeslageren at spille forskellige trommelyde og rytmer, som passer til musikken i øjeblikket. Det er improvisation.

- Jazzmusik: Jazz er en musikgenre, hvor improvisation spiller en stor rolle. En saxofonist i et jazzband kan begynde at spille noter, der ikke er en del af den oprindelige sang, men som passer til musikkens følelse og de andre musikeres spil.
- Leg med Musik: Når du og dine venner har forskellige instrumenter, som guitar, klaver, eller måske blot nogle rytmeinstrumenter som shakers, og I begynder at spille uden en plan, svarer I til hinandens musik og skaber en ny sang sammen.
- Spille efter Øret: Hvis du hører en melodi og prøver at spille den på et musikinstrument uden at kigge på noder, og samtidig tilføjer dine egne ideer eller variationer, så improviserer du.

I improvisation er der ingen "rigtige" eller "forkerte" noter; det handler om at udtrykke dig selv og have det sjovt med musikken.

Hvordan kan vi bruge vores stemmer på forskellige måder for at skabe unikke musikalske lyde og rytmer?

Vores stemmer er som et fantastisk musikinstrument, der kan lave mange forskellige lyde og rytmer. Her er nogle måder, du kan bruge din stemme på for at skabe unik musik:

- Ændre Tonen: Du kan synge højt, lavt, eller midt imellem. Prøv at starte med en lav tone og glide op til en høj tone. Dette kaldes en glissando. Du kan også hoppe mellem høje og lave toner for at lave en melodi.
- Brug Forskellige Lyde: Din stemme kan lave mange forskellige slags lyde, ikke kun sang. Du kan pruste, klikke med tungen, hvæse, brumme, og mange andre lyde. Prøv at mikse disse lyde ind i din musik.
- Rytme: Du behøver ikke altid synge en melodi. Du kan bruge din stemme til at lave rytmer. Prøv at gentage en lyd hurtigt eller langsomt, eller lave et mønster med forskellige lyde, som 'bom-tik-bom-tik'.
- Volumen: Du kan ændre hvor højt eller blødt du synger eller laver lyde. Start blødt og bliv gradvist højere, eller omvendt. Dette kan tilføje spænding eller variation til din musik.
- Ekkoeffekt: Du kan efterligne lyden af et ekko ved at gentage en lyd eller en melodi flere gange, hver gang lidt blødere.
- Mundform: Ved at ændre formen på din mund, mens du laver lyde, kan du ændre hvordan lydene lyder. Prøv at sige 'oo', 'ee', 'ah', 'oh', og 'uh' og mærk, hvordan lyden ændrer sig.
- Staccato og Legato: 'Staccato' betyder at lave korte, skarpe lyde eller toner. 'Legato' betyder at synge eller lave lyde på en glidende, forbundet måde. Du kan lege med at skifte mellem staccato og legato for at give din musik forskellige følelser.
- Imitere Instrumenter: Prøv at efterligne lyden af forskellige musikinstrumenter med din stemme. Du kan lave trommelyde, strygerlyde, eller endda efterligne en fløjte.

- **Vokal Looping:** Hvis du har adgang til en looper eller en app, der kan optage, kan du optage din stemme, lave en loop, og så tilføje flere lydlag ovenpå for at skabe en hel sang.

Husk, der er ingen rigtige eller forkerte måder at bruge din stemme på, når du laver musik. Det vigtigste er at eksperimentere og have det sjovt! Prøv forskellige ting, og se, hvad du bedst kan lide.

På hvilke måder kan vi improvisere med musikinstrumenter for at skabe nye lyde og melodier?

Improvisation med musikinstrumenter er ligesom at tegne et billede uden en fast plan. Du lader dine hænder og følelser føre dig, mens du spiller på dit instrument. Her er nogle måder, du kan improvisere og skabe nye lyde og melodier på, og hvordan du kan bruge dem til at udtrykke forskellige følelser:

Prøv Forskellige Spillemetoder:

- **Spil Forskellige Noter:** Start med at røre ved forskellige noter på dit instrument. Du behøver ikke spille hurtigt eller kompliceret, bare føl lydene, du skaber. Prøv at spille noter, der føles "glade" ved at vælge lysere, højere toner, eller "triste" ved at spille dybere, lavere toner.
- **Ændr Rytmen:** Prøv at ændre, hvor hurtigt eller langsomt du spiller noterne. En hurtig rytme kan få musikken til at føles energisk eller spændende, mens en langsom rytme kan gøre musikken mere rolig eller eftertænksom.
- **Leg med Lydstyrken:** Spil nogle noter højt og andre blødt. Du kan starte blødt og gradvist spille højere for at bygge spænding, eller starte højt og derefter spille blødere for at skabe en følelse af ro.
- **Brug Pausene:** Husk, at stilhed også kan være en del af din musik. En kort pause i din improvisation kan skabe spænding eller give lytteren tid til at tænke.

Eksperimentér med Dit Instrument:

- **Udforsk Alle Dele af Dit Instrument:** Hvis du spiller på et strengeinstrument, prøv at plukke eller stryge strengene på forskellige steder. Hvis du spiller et blæseinstrument, prøv at ændre din åndedræsteknik. På et klaver, prøv at bruge både højre og venstre hånd på nye måder.
- **Skab Nye Lyde:** Prøv at skabe lyde, som du normalt ikke hører på dit instrument. Det kan være ved at tappe på kroppen af instrumentet, bruge forskellige pusteteknikker, eller spille mens du dæmper strengene eller tasterne på en ny måde.

Udtryk Følelser og Stemninger:

- Fortæl en Historie: Mens du improviserer, forestil dig en historie eller en scene i dit hoved. Hvordan ville musikken til den scene lyde? Prøv at udtrykke historien eller scenen gennem din musik.
- Skift Stemninger: Start med at spille musik, der udtrykker én følelse, som glæde, og skift så til en anden, som sorg. Mærk, hvordan ændringen i musikken også ændrer den følelse, du udtrykker.
- Brug Musik som Sprog: Tænk på musik som et sprog, du kan bruge til at udtrykke, hvordan du føler. Brug improvisationen til at sige noget, som du måske ikke kan sige med ord.

Husk, der er ingen forkert måde at improvisere på. Det vigtigste er at udforske, eksperimentere og have det sjovt med at lave din egen musik!

Hvordan kan vi lytte til og reagere på hinandens musikalske ideer, når vi improviserer sammen som en klasse?

At improvisere sammen som en klasse er som at spille et musikalsk spil, hvor alle har en tur til at dele deres ideer. Her er hvordan vi kan gøre det, og nogle regler eller aftaler, der kan hjælpe os med at sikre, at alle får chancen for at bidrage:

Lytte:

- Vær Stille Når Andre Spiller: Når én person improviserer, er det vigtigt, at alle andre lytter. Forestil dig, at du er detektiv, der skal opdage, hvad din ven prøver at udtrykke med deres musik.
- Reager på Hinanden: Efter nogen har spillet noget, kan den næste person prøve at tilføje til musikken ved at spille noget, der passer sammen med det. Det er lidt som at have en samtale, men i stedet for ord bruger vi musik.
- Tag Ture: Sikr jer, at alle får en chance for at spille. I kan gå i rækkefølge, eller læreren kan pege på, hvem der skal spille næste gang.

Reagere:

- Start Langsomt: Begynd med korte improvisationer, så alle kan få en følelse af, hvordan det er. Du kan starte med at spille et par noter og se, om nogen følger op.
- Følg Ledelsen: Hvis nogen starter med en bestemt rytme eller melodi, prøv at følge det de gør. Det er som at bygge en lego model sammen, hvor hver person tilføjer en ny del.
- Skift Roller: Nogle gange fører du, og andre gange følger du. Hvis du lige har haft en tur, hvor du var den, der ledte musikken, prøv næste gang at følge nogen andres ledelse.

Regler og Aftaler:

- Respekt: Vis respekt for hver persons tur ved at lytte og ikke afbryde, mens de spiller.
- Ingen Kritik: Husk, at der ikke er nogen forkerte svar i musik. Alle ideer er gode, så der er ingen griner eller kritik tilladt.
- Tid: Aftal, hvor lang tid hver person får til at improvisere. Det kunne være 30 sekunder eller et minut, så alle får en chance.
- Støtte: Opfordr og støt hinanden. Hvis nogen gør noget sejt, kan I nikke eller give dem tommelfingeren op efter de er færdige.

Ved at følge disse ideer og regler kan vi alle arbejde sammen for at lave noget virkelig sjovt og unikt musik. Og det vigtigste er at huske på at have det sjovt og nyde musikken vi skaber sammen!

Hvilke enkle musikalske mønstre eller strukturer kan vi bruge som udgangspunkt for vores improvisationer?

Når vi improviserer musik, kan det være en god idé at starte med nogle enkle musikalske mønstre eller strukturer. Disse er som byggeklodser, der kan hjælpe os med at lave musik, der lyder godt sammen. Her er nogle eksempler og hvordan de kan hjælpe:

1. Gentagelse:

Et af de enkleste musikalske mønstre er gentagelse. Det betyder, at vi spiller den samme gruppe af noter eller den samme rytme flere gange i træk. Gentagelse kan gøre musikken nemmere at genkende og følge med i. For eksempel, hvis du finder en kort rytme, du kan lide på en tromme, så prøv at spille den mange gange i træk.

2. Kald og Svar:

Dette er et mønster, hvor en person spiller eller synger noget (det er "kaldet"), og en anden person spiller eller synger noget, der svarer tilbage. Det er som en musikalsk samtale. Dette mønster kan hjælpe med at holde alle engagerede, fordi alle venter på deres tur til at "svare".

3. Skalaer:

En skala er en rækkefølge af noter, der følger et bestemt mønster op eller ned. Du kan bruge en simpel skala som C-dur til at improvisere. Start med at spille noterne i skalaen én efter én, og eksperimenter derefter med at spille dem i forskellige rækkefølger.

4. Rytme Mønstre:

Du kan lave et simpelt rytme mønster ved at vælge et par forskellige slags slag, som klap, snap eller trommeslag. Arranger dem i et mønster og gentag det. Dette kan være grundlaget for din improvisation, og andre kan tilføje melodier eller andre rytmer ovenpå.

5. Echo (Ekko):

Spil en kort sekvens af noter eller en rytme, og bed så en anden om at gentage nøjagtig det samme efter dig. Det er som ekkoet i en dal - hvad du siger (eller spiller), kommer tilbage til dig. Dette hjælper med at skabe en følelse af orden og enhed i musikken.

Hvordan Hjælper Disse Strukturer:

Ved at bruge disse enkle strukturer har alle en slags "regelbog" at følge, hvilket gør det lettere at lave musik sammen. Det sikrer, at musikken har en form og ikke bare er tilfældige noter spillet sammen. Det kan også gøre det lettere at komme på ideer, fordi du har et klart udgangspunkt at starte fra.

Når alle i klassen bruger de samme mønstre eller strukturer, bliver jeres improvisation mere sammenhængende - det vil sige, musikken lyder som om den passer sammen. Det gør også oplevelsen sjovere, fordi I alle kan føle, at I bidrager til at skabe et fælles musikstykke!

Hvordan kan vi registrere eller huske vores improviserede musik, så vi kan dele den med andre eller reflektere over vores kreative processer?

At huske og dele improviseret musik kan være sjovt og lærerigt. Her er nogle måder, du kan gøre det på:

1. Optag Det:

En af de bedste måder at gemme musik på er ved at optage den. Du kan bruge en smartphone, tablet, computer eller en digital optager. Før du starter din improvisation, tryk på 'optag'-knappen, og lad den køre, mens du spiller. Når du er færdig, kan du stoppe optagelsen og gemme den. På den måde kan du lytte til, hvad du har spillet, og dele det med andre.

2. Skriv Det Ned:

Hvis du kan læse og skrive musik, kan du prøve at skrive ned de noter eller rytmer, du brugte i din improvisation. Du behøver ikke at skrive hver eneste detalje; selv nogle få nøgletoner eller et vigtigt rytme mønster kan hjælpe dig med at huske, hvad du spillede.

3. Brug Musiksoftware:

Der er mange apps og computerprogrammer, der kan hjælpe dig med at komponere og optage musik. Nogle af dem lader dig endda tilføje forskellige instrumentlyde eller ændre musikken, efter du har optaget den. Programmer som GarageBand, Audacity, eller Soundation er gode steder at starte.

4. Lav en Video:

Hvis du har en smartphone eller et kamera, kan du optage en video af dig selv, mens du improviserer. Dette er en fantastisk måde ikke kun at gemme musikken, men også at se, hvordan du spillede den. Det kan være sjovt at se tilbage på og dele med din familie eller venner.

5. Fortæl om Det:

En anden måde at huske din musik på er at tale om den. Efter du har improviseret, kan du diskutere, hvad du gjorde, med dine klassekammerater eller lærer. Du kan tale om, hvilke noter du valgte, hvilke følelser du forsøgte at udtrykke, eller hvilke dele der var mest sjove at spille.

6. Giv Den et Navn:

At give din improviserede musik et navn kan også hjælpe dig med at huske den. Navnet kan afspejle, hvordan musikken får dig til at føle, eller hvad den minder dig om. Når du har et navn til din musik, bliver det lettere at huske og tale om den.

7. Gør Det Sammen:

Når du improviserer sammen med andre, prøv at reflektere over oplevelsen sammen bagefter. I kan diskutere, hvad hver person tilføjede til musikken, og hvad I godt kunne lide ved det, I skabte sammen.

Ved at bruge disse værktøjer og metoder kan du gemme og dele din improviserede musik, hvilket kan gøre det endnu sjovere at lave musik og hjælpe dig med at lære og vokse som musiker.

Kender vi nogle kunstnere som beskæftiger sig med denne slags musik?

Der er mange kunstnere, der bruger improvisation i deres musik. Her er nogle eksempler, som kan være interessante:

- Bobby McFerrin: Han er en fantastisk sanger, der bruger sin stemme til at lave alle mulige musikalske lyde. Han improviserer meget i sine optrædener, hvilket betyder, at han opfinder musikken på stedet.
- Herbie Hancock: Han er en berømt jazzmusiker, der spiller piano. Jazz er en musikgenre, hvor improvisation er rigtig vigtig, og Herbie Hancock er rigtig god til at lave opfindsomme og spændende improvisationer på sit piano.
- Imogen Heap: Hun er en sanger og musikproducer, der bruger teknologi til at skabe nye lyde og musik. Hun improviserer ofte med sin stemme og elektroniske instrumenter for at skabe unik musik.
- Snarky Puppy: Dette er et band, der blander jazz, funk, og mange andre musikstile. De improviserer en del i deres musik, hvilket gør hvert live show unikt.

Disse kunstnere er bare nogle få eksempler på, hvordan man kan bruge improvisation i musik. Hver af dem bruger improvisation på forskellige måder for at udtrykke deres unikke musikalske ideer.

Nu er det tid til at lave et par opgaver og tænke over hvad vi lige har lært.

Arbejdsopgaver

1. Stemme- og Instrumentudforskning: Individuelt eller i par, udforske forskellige måder at skabe lyde på med jeres stemmer og valgte instrumenter. Lav en liste med fem unikke lyde, I kan lave.
2. Rytme-Kæde: I en cirkel, skabe en rytme-kæde hvor hver elev tilføjer en rytme ved hjælp af enten deres krop eller et instrument, mens resten af klassen gentager den.
3. Improvisation Starters: Vælg et kort fra en stak af improvisation startere (kan inkludere følelser, scener eller musikalske ideer) og improviser på dit instrument eller med din stemme baseret på kortet.
4. Gruppe Improvisation: I små grupper, skabe en kort improviseret musikstykker ved hjælp af en blanding af stemmer og instrumenter. Hver gruppe præsenterer deres stykke for klassen.
5. Feedback Session: Efter hver præsentation, øve at give hinanden positiv feedback og forslag til forbedringer.

Når du har svaret på opgaverne, så slutter denne episode.

Her starter ideerne til lærerne:

Ideer til læreren:

- Introduktion til Improvisation: Start med at introducere konceptet af improvisation, vis eksempler via videoer eller lydclip af forskellige kunstnere.
- Instrument Demonstration: Demonstrer forskellige måder at skabe lyde på med almindelige klasserum instrumenter samt uortodokse genstande eller kropsllyde.
- Opvarmningsaktiviteter: Start med enkle musikalske opvarmninger, såsom ekkospil eller kald-og-svar øvelser for at få eleverne komfortable med at udtrykke sig musikalsk.
- Gruppe Dynamik: Fremme samarbejde og lytning inden for grupper. Giv eleverne tid til at planlægge deres improvisationer og diskutere, hvilke lyde eller musikalske ideer de vil inkludere.
- Refleksion og Diskussion: Tilskynd eleverne til at reflektere over deres oplevelser og diskutere, hvad de lærte om improvisation og samarbejde.
- Udstillingsmulighed: Planlæg en mini-koncert, hvor eleverne kan fremvise deres improvisationer for skolen eller forældrene.